

MAJ 2020

BEHOV FOR GOOD E-GOVERNANCE I NY AFRIKASTRATEGI OG COVID-19-TILTAG

- **Institut for Menneskerettigheder anbefaler blandt andet, at Danmark og EU sætter good e-governance i centrum for digitale udviklingsstrategier.**
- **Uden beskyttelse af borgernes rettigheder og klare regler for digital regeringsførelse er teknologi og digitalisering et stærkt redskab for diktatorer og autoritære regimer.**
- **Mange stater bevæger sig hastigt mod metoder og anvendelse af teknologier, som vi kender fra blandt andet Kina og Saudi-Arabien, og de vender sig dermed væk fra de værdier, som i årtier har været fundament for Danmarks udviklingsbistand.**
- **Covid-19-pandemien kan meget vel forstærke denne tendens.**

DEMOKRATISK TILBAGEGANG, DIGITAL FREMGANG

Verden har ifølge den amerikanske tænketank Freedom House oplevet demokratisk tilbagegang 14 år i træk¹. Lignende konklusioner finder man hos det svenske demokratiinstitut IDEA², der trods en statistisk fremgang i antal af demokratier konstaterer, at kvaliteten af demokratierne bliver stadig ringere blandt andet drevet af den digitale udvikling. Instituttet konkluderer desuden, at den største andel af svage demokratier med ringe regeringsførelse findes i Afrika.

Ifølge FN er verdensmål 16 om blandt andet god regeringsførelse, adgang til information og beskyttelse af fundamentale frihedsrettigheder (også online) det verdensmål, som er mest udfordret, da udviklingen er negativ på flere af delmålene.³

Samtidig har Kina med sit globale 'Belt and Road Initiative' oprustet sin udenrigs- og udviklingspolitiske tilstedeværelse markant blandt andet i Afrika. Den tilstedeværelse har siden 2015 også omhandlet en global digitaliseringsstrategi med kinesisk teknologi og kinesiske værdier i centrum – The Digital Silk Road⁴.

Mange forskere peger på, at vi i disse år ser tydelige effekter af den strategi i det globale syd. Det skyldes blandt andet, at vestlige demokratier ikke har prioriteret de lovgivningsmæssige og værdibaserede aspekter af digitaliseringen i udviklingspolitikken.⁵

COVID-19 KAN SÆTTE SKUB I EN NEGATIV UDVIKLING

Historiebøgerne er desværre fyldt med eksempler på, at undtagelsestilstande kan udnyttes til at styrke autoritære regimer. Som vi allerede har set flere steder i verden – også i Europa – er disse måneder desværre ingen undtagelse.

Samtidig har massiv digital overvågning vist sig som et effektivt modsvar på pandemien og brug af data fra eksempelvis mobil-telefoni er stigende, også i Afrika, uden at beskyttelse af borgernes privatliv nødvendigvis følger med⁶.

Den amerikanske udviklingsorganisation USAID lancerede for nylig en ny digitaliseringsstrategi, der blandt andet adresserer bekymringer for, at digitalisering i stigende grad bruges til at styrke autoritære regimer⁷, og også digitale rettighedsorganisationer i civilsamfundet observerer kombinationen af en verden i undtagelsestilstand og voldsom udvikling i digital overvågning med stor bekymring⁸.

UDEN RETTIGHEDER ARBEJDER TEKNOLOGIEN FOR MAGTHAVERNE

Der er ingen tvivl om, at teknologi og digitalisering er afgørende for at løfte stater og millioner af mennesker ud af fattigdom. Ifølge Africa Leapfrog Index har særligt Etiopien potentiale⁹. Men uden rettigheder og klare regler for regeringsførelse er digitaliseringen til fordel for magthavere – ikke mindst dem, der har autoritære ambitioner.

Freedom House estimerer blandt andet, at¹⁰:

- Kun 20 % af verdens internetbrugere bor i lande der regnes for "digitalt frie".
- 65 % af verdens internetbrugere bor i lande, hvor der siden juni 2018 er registreret overfald eller drab på personer for deres online aktiviteter.
- 71 % af verdens internetbrugere bor i lande, hvor personer er arresteret eller fængslet for at formidle politiske, sociale eller religiøse budskaber online.
- 46 % lever i lande, hvor myndighederne har afbrudt forbindelsen til mobil- og internettet. Oftest i forbindelse med valg eller med andre politiske motiver.

Derfor har Institut for Menneskerettigheder et strategisk fokus på, at udbredelsen af digital regeringsførelse skal bygge på menneskeretlige og demokratiske principper – det, vi kalder good e-governance.

KINA SOM TVIVLSOMT FORBILLEDE

Kinas kombination af økonomisk vækst, international anerkendelse og et-parti-styre har på mange måder udviklet sig til et forbillede inden for regeringsførelse for mange statsledere i det globale syd.

Kina har i stor stil baseret sin styreform på massiv overvågning – herunder teknologi til ansigtsgenkendelse – og i de senere år er eksporten af sådanne teknologier og samarbejdet med regeringer i det globale syd steget markant.

- 36 af 86 lande i Kinas 'Belt and Road Initiative' har implementeret ansigtsgenkendelse i løbet af de seneste år.¹¹
- Huawei leverede i 2019 overvågningsteknologi til minimum 50 lande. Det største ikke-kinesiske overvågningsfirma er japanske NEC, som leverede til 14 lande.¹²
- Fra 2018 til 2019 steg andelen af lande med kinesisk overvågningsteknologi fra 27 % til 72 % i de 65 lande, som årligt analyseres i 'Freedom of the Net'-undersøgelsen.¹³

I ledende FN-fora oplever vi i stigende grad, at udviklingslande står tæt med Kina for at definere internationale retningslinjer og standarder. Det gælder eksempelvis i FN's Menneskerettighedsråd og ITU, der er FN's standardiseringsorgan for digitalisering og digitale udviklingsstrategier.¹⁴ Det er blandt andet her, de fremtidige standarder for internettet og 5G-netværk bliver drøftet, og hvor Kina argumenterer for et væsentligt anderledes internet end det, vi kender i dag blandt andet baseret på 'cyber-suverænitets'¹⁵.

Men Kina er ikke alene om at eksportere overvågningsteknologi til eksempelvis Afrika. En række vestlige firmaer er også i markedet. For eksempel har det israelsk baserede NSO, ifølge Citizen Lab, solgt spyware-programmet Pegasus til blandt andet Rwanda, Elfenbenskysten, Kenya, Togo, Uganda og Zambia. Programmet er brugt til at overvåge journalister og menneskerettighedsforkæmpere.¹⁶

TENDENSER I AFRIKA SYD FOR SAHARA

Afrika syd for Sahara er den region i verden, hvor der i øjeblikket sker de største demokratiske forskydninger – både negativt og positivt:

- Af de 12 lande globalt med mest negative demokratiske udviklinger i 2019 ligger syv lande i Afrika syd for Sahara.
- Der ses en stigende tendens til flere delvist frie lande i regionen med såkaldte hybrid-demokratier.
- Der er nu blot syv lande i regionen, som betegnes som helt frie. Det er det laveste antal siden 1991.
- Af de 20 lande, der kategoriseres som demokratier i Afrika, scorer størstedelen en "middel"-karakter for repræsentativ regering.
- Der er stigende folkelige krav om demokrati.
- Afrika er den region i verden med den største andel af demokratier med høj grad af korruption.

Kilder: Democratic Trends in Africa¹⁷ og The Global State of Democracy 2019¹⁸

SUB-SAHARA ER NÆSTE BØLGE

18 af de 20 digitalt mindst udviklede lande i verden ligger i Afrika syd for Sahara. Men i disse år går det stærkt med udbredelse af overvågningsteknologi i regionen¹⁹. Umiddelbart lukrative lån fra den kinesiske statsbank gør det muligt for staterne at realisere massiv overvågning i lande, der ellers ikke ville have råd til den slags investeringer.²⁰

- Huawei reklamerer for, at deres 'Safe City Solution' understøtter såkaldt 'collaborative public safety', og at der nu er 12 lande i Afrika, som har købt den fulde overvågningspakke.²¹
- Ifølge the Australian Strategic Policy Institute har Zimbabwe opbygget infrastruktur til massiv overvågning med støtte fra Rusland, Kina og Iran, og Zimbabwes regering er åben omkring deres inspiration fra Kina.²²
- Ekspertter fra Huawei har hjulpet regeringerne i både Uganda og Zambia med at spionere på politiske modstandere.²³
- Angola og Etiopien har i lighed med Zimbabwe indgået omfattende aftaler med kinesiske Cloudwalk Technology om brug af kunstig intelligens til ansigtsgenkendelse som led i blandt andet politiarbejde.²⁴

Heroverfor står, at mindre end 20 % af afrikanske regeringer²⁵ har underskrevet juridiske rammeaftaler som beskytter borgerne online, såsom den Afrikanske Unions konvention om cyber-sikkerhed og personlig databeskyttelse.²⁶

” Huawei’s Safe City initiative undoubtedly threatens human rights in Uganda, including the right to peaceful assembly and association as the country prepares for [the] 2021 general elections.

Dorothy Mukasa, CEO of Unwanted Witness, a Ugandan digital rights advocacy organization²⁷

ANBEFALINGER

EU, Danmark og ligesindede lande bør markere sig for blandt andet at sikre, at digitaliseringen i det globale syd bliver baseret på liberale frihedsrettigheder og demokratiske principper – good e-governance.

Derfor anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at:

- Danida udvikler – ligesom blandt andre USAID – en decideret digitaliseringsstrategi som opfølgning på det tidligere techvelopment-initiativ. Strategien kunne have Afrika som geografisk fokus.
- Som element i digitaliseringsstrategien styrkes Danidas good governance-programmer markant med et fokus på de digitale elementer af staters regeringsførelse.
- Der afsættes øremærkede ressourcer til kapacitetsopbygning af lokale nøgleaktører som for eksempel justitsministerier, civilsamfundsorganisationer og nationale menneskerettighedsinstitutioner²⁸.
- Øget samarbejde med regionale organisationer som den Afrikanske Union og den Afrikanske Menneskerettighedskommission.
- Den danske regering arbejder aktivt for at sikre, at good e-governance også bliver en del af EU's Afrika-strategi.
- Den danske regering arbejder for at styrke europæisk indflydelse i FN's standardiseringsorgan for digitalisering og digitale udviklingsstrategier, ITU.

KONTAKT

Eva Grambye

vice direktør og international chef hos
Institut for Menneskerettigheder

41 90 41 28

evgr@humanrights.dk

NOTER

- 1 Se Freedom House, A Leaderless Struggle for Democracy: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2020/leaderless-struggle-democracy><https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2020/leaderless-struggle-democracy>
- 2 Se International Institute for Democracy and Electoral Assistance, IDEA, The Global State of Democracy 2019: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/the-global-state-of-democracy-2019.pdf>
- 3 Se United Nations, Report of the Secretary-General on SDG progress 2019: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24978Report_of_the_SG_on_SDG_Progress_2019.pdf
- 4 Se Pacific Forum, China's Digital Silk Road, Council of Foreign Relations: China aims for tighter internet controls with digital silk road: https://pacforum.org/wp-content/uploads/2019/08/issuesinsights_Vol19-WP8FINAL.pdf
- 5 Se V-Dem Institute, Digital Repression in Autocracies: https://www.v-dem.net/media/filer_public/18/d8/18d8fc9b-3ff3-44d6-a328-799dc0132043/digital-repression17mar.pdf, Freedom House, The Rise of Digital Authoritarianism: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2018/rise-digital-authoritarianism> og Pacific Forum, China's Digital Silk Road, Council of Foreign Relations: China aims for tighter internet controls with digital silk road: https://pacforum.org/wp-content/uploads/2019/08/issuesinsights_Vol19-WP8FINAL.pdf
- 6 Se Research ICT Africa, Mobile phone data is useful in coronavirus battle. But are people protected enough?: <https://researchictafrica.net/2020/04/28/mobile-phone-data-is-useful-in-coronavirus-battle-but-are-people-protected-enough/>
- 7 Se USAID, Digital Strategy 2020-2024: https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/15396/USAID_Digital_Strategy.pdf
- 8 Se European Digital Rights (EDRI), Why COVID-19 is a Crisis for Digital Rights: <https://edri.org/why-covid-19-is-a-crisis-for-digital-rights/>
- 9 Se Africa Leapfrog index, Tufts University, Fletcher School: <https://sites.tufts.edu/digitalplanet/research/ali/> Lande analyseret: Kenya, Sydafrika, Rwanda, Egypten, Nigeria og Etiopien.
- 10 Se Freedom House, Freedom on the Net: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net>
- 11 Se Carnegie Endowment for International Peace, The Global Expansion of AI Surveillance: <https://carnegieendowment.org/2019/09/17/global-expansion-of-ai-surveillance-pub-79847>
- 12 Ibid.
- 13 Ibid.
- 14 Hvor udviklingslande i stor stil følger ITU's standarder, har eksempelvis EU og Nordamerika egne regionale organisationer, hvor standarderne sættes – eks. IETF, IEEE and 3GPP. Det betyder, at standarderne i ITU i højere grad domineres af aktører og interessenter udenfor Europa og Nordamerika. Herunder kinesiske myndigheder og virksomheder, der prioriterer arbejdet i ITU højt.
- 15 Se Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, March 1, 2017, International Strategy of Cooperation on Cyberspace: <https://www.fmprc.gov.cn/>

mfa_eng/wjb_663304/zzjg_663340/jks_665232/kjlc_665236/qtw_665250/t1442390.shtml

- 16 Se Hide and seek, Tracking NSO Group's Pegasus Spyware to Operations in 45 Countries, The Citizen Lab: <https://citizenlab.ca/2018/09/hidden-and-seeking-tracking-nso-groups-pegasus-spyware-to-operations-in-45-countries/>
- 17 Se Freedom House, Democratic Trends in Africa in Four Charts: <https://freedomhouse.org/article/democratic-trends-africa-four-charts>
- 18 Se International Institute for Democracy and Electoral Assistance, IDEA, The Global State of Democracy 2019: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/the-global-state-of-democracy-2019.pdf>
- 19 Se Carnegie Endowment for International Peace, The Global Expansion of AI Surveillance: <https://carnegieendowment.org/2019/09/17/global-expansion-of-ai-surveillance-pub-79847>
- 20 ibid
- 21 Se Huawei, Safe City Solution Brochure: <https://e.huawei.com/uk/material/industry/safecity/044042f765c04a518e3e25c87fea5133>
- 22 Se Australian Strategic Policy Institute, Mapping China's Tech giants: <https://www.aspi.org.au/report/mapping-chinas-tech-giants>
- 23 Se Carnegie Endowment for International Peace, The Global Expansion of AI Surveillance: <https://carnegieendowment.org/2019/09/17/global-expansion-of-ai-surveillance-pub-79847>
- 24 Se CIPESA, State of Internet Freedom in Africa 2019: <https://cipesa.org/fifafrica/2019-state-of-internet-freedom-in-africa-report-launched-african-countries-are-broadening-control-over-the-internet/>
- 25 Se Council of Foreign Relations, China's Artificial Intelligence Push into Africa: <https://www.cfr.org/blog/exporting-repression-chinas-artificial-intelligence-push-africa>
- 26 Se African Union, Convention on Cyber Security and Personal Data Protection: <https://au.int/en/treaties/african-union-convention-cyber-security-and-personal-data-protection>
- 27 Se Huawei says its surveillance tech will keep African cities safe but activists worry it'll be misused, Quartz Africa: <https://qz.com/africa/1822312/huaweis-surveillance-tech-in-africa-worries-activists/>
- 28 Nationale menneskerettighedsinstitutioner er uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner, som alle FN's medlemslande har forpligtiget sig til at nedsætte ved lov.